

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№3

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNINI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNINI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELINI	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEXANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEXANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDAGI AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI.....	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Diilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI.....	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOYIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR.....	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiztdinovna	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI.....	224
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEKANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёрв Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOPMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'ymurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEKANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliiddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кызы	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Dildora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIYAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafroz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIYAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abdvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQRISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
<i>Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva</i>	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
<i>U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev</i>	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
<i>Зайналов Ж.П., Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.</i>	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATSION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI.....	561
<i>Nasriddinov Zaynobbiddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdulnosirovich</i>	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
<i>Pirmatov Nurali Berdiyarovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
<i>O'rinov Komiljon Kozimovich</i>	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
<i>Meliyev X.T.</i>	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
<i>Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar</i>	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
<i>Ismailova Gulruh Faxriddinovna</i>	
HUDUDLARDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
<i>Azlarova Mushtariybegim Abror qizi</i>	
NORASMIY BANDLIK VA DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH TAHLILI	600
<i>Bozorova Ozoda Raximovna</i>	
DAVLAT KORXONALARINI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) ORQALI XUSUSIYLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI ("UZAUTO MOTORS" VA "O'ZBEKTELEKOM" AJ MISOLIDA).....	605
<i>Razikov Ulug'bek Zaripovich</i>	
QURILISHDA INNOVATSION FAOLIYAT TUSHUNCHASI VA TURLARI	611
<i>B.K.Abdusamatov, I.A.Yusupov</i>	
ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ПОДВИЖНЫХ ПЕСКОВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ВДОЛЬ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ	615
<i>Лесов Кувандык Сагинович, Хуршида Абдимуминовна</i>	
SURXONDARYO VILOYATI TUMANLARIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH OMILLARI.....	621
<i>Qosimova Nodira Saidovna</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA RENTABELLIKNI OSHIRISH STRATEGIYALARI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	627
<i>Sanjarbek Sotvoldiyev Dilshodbek o'g'li, Qodirov Zohidjon Eraliyevich</i>	

YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATI TEKSHIRUVLARIGA OID ILMIY TALQINLARNING TAHLILI.....	632
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
QUYOSH ISSIQXONALARIDA QUYOSH ENERGETIK QURILMALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA TEXNIK YECHIMLARI	640
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
IT-KORXONALARIDA INVESTITSIYA VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI TAHLILI.....	648
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN LOYIHALAR TAHLILI	655
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ И ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОДОТРАСЛЕЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА.....	666
Уролова Севара Бехзод кизи	
MAHALLIY BUDJETLARNI SHAKLLANTIRISH VA TAQSIMLASH JARAYONIDA FUQAROLAR ISHTIROKI: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	672
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
TRANSPORT SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA.....	677
Mirzayeva Dildora Inomovna, Alijonov Ahadjon Hasanboy o'g'li	
BOSHQARUV ETIKASINING ZAMONAVIY BIZNESDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	686
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI	694
Sh.A.Sultonov	
MINTAQAVIY INVESTITSION SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINING ROLI	700
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
MASHINASOZLIKDA DETALLARNI SARALAB YIG'ISHNING AFZALLIGI VA AHAMIYATI	705
Baxramov Faxridin Xuzriddinovich, Abdixamidov Nurbek Ural o'g'li, Abdullayev Djura Xudoyorovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ МЕХАНИЗМОВ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ ЭСКРОУ-СЧЕТОВ	712
Жаксымуратов Казбек Раджович	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	717
Nurullayev Baxrom Botirovich	
XIZMATLAR SOHASI RIVOJIDA DAROMADLARNING INKLYUZIV O'SISHI, KAMBAG'ALLIK DARAJASI TUSHISHINING MUHIM OMILIDIR.....	724
Saparov Murod Irgashovich	
BOZOR MUNOSABATLARI RIVOJLANISHI SHAROITIDA SOLIQ TIZIMINING DOLZARB MASALALARI.....	728
Umurzak Rajabov	
TIJORAT BANKLARIDA RESURS BAZASI SHAKLLANISHINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	734
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
OLIY TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISH KORXONALARI O'RTASIDAGI INNOVATSION HAMKORLIK	741
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	

QURILISH TARMOG'IDA KICHIK VA YIRIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSION-INNOVATSION MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	744
Axmedova Nilufar Shuxratovna	
КЛЮЧЕВЫЕ ЛИЧНОСТНЫЕ КАЧЕСТВА ПЕДАГОГА КАК ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ.....	750
Киличева Феруза Бешимовна	
NEYROPSIXOLINGVISTIKADA INVERSIV GAP KONSTRUKSIYALARINING FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI	755
Tuyboyeva Shakhnoza	
ROLE OF MODERN MODELS IN REGIONAL PRODUCTION MANAGEMENT	758
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	
HUDUDIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MONITORING TIZIMINING AHAMIYATI.....	761
Karimova Shirin Zoxid qizi	
MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI VA ILG'OR XORIJ TAJRIBASI	766
Xolmatova Asila Menglimurod qizi	
QASHQADARYO VILOYATIDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI	773
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
TUSHUM VA DAROMAD HISOBI KATEGORIYALARINI XALQARO MOLIIYAVIIY HISOBOT STANDARTLARI ASOSIDA TAHLILI.....	777
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA TADBIRKORLIKDA XALQARO SAVDO MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	783
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	
QASHQADARYO VILOYATINING TABIIY TURISTIK RESURSLARI VA ULARNING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI ROLI	790
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
O'ZBEKTELEKOM AK TEXNIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH: DEA CCR MODELII VA MALMQUIST TFP INDEKSI ASOSIDA TAHLIL.....	794
Salimova Husniya Rustamovna	
BIZNES-JARAYONLARNI MODELLASHTIRISHNING MOHIYATI VA ULARNI MOLIIYAVIIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLAR ORASIDAGI BOG'LIQLIK.....	800
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
XORIIY TURISTLAR UCHUN KREATIV VA JOZIBADOR TURIZM MAHSULOTLARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	805
Abdurasulov Shavqiddin Erkin o'g'li	
XALQARO MOLIIYA INSTITUTLARI MOLIIYAVIIY RESURSLARINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI LOYIHALARDAGI ROLI VA SAMARADORLIGI	811
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
IQTISODIY O'SISH VA ISHSIZLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING NAZARIY MODELLARI	818
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XORIIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA MOLIIYAVIIY DASTAKLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	822
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
МЕТОДОЛОГИЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ ВИНОГРАДНОЙ ОТРАСЛИ.....	829
Сапаев Д.Х.	

SABZAVOT EKISHDA TUPROQNING FIZIK-MEXANIK XUSUSIYATLARI	835
Ravshanov Hamraqu l Amirqulovich, Aliqulova Sevara Muxiddinovna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI LOYIHAVIY MOLIALASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	839
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
O'ZBEKISTON HUDUDLARINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING ROLINI YANADA KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI	844
Bekchanov Davron Masharipovich	
TOG'LI SHAROITLARDI AVTOGREYDERLARNING YOQILG'I SARFIGA TA'SIR QILUVCHI FAKTORLAR	848
Sarmonov Azizbek Xoshimjonovich, Abdukarimova Shoxsanam Murodjon qizi	
JAHON AMALIYOTIDA TASHQI SAVDO SIYOSATINI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI VA ILG'OR TAJRIBALAR	855
G'iyosov Ilhom Karimovich, Toxirova Risolat Abdushukur qizi	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY BANK XIZMATLARINI TATBIQ QILISH IMKONIYATLARIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR	862
Absamatov Asqar Ergashovich	
ALOQA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI ASOSIY YO'NALISHLARI	868
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
RAQAMLI MEXANIZMLAR ASOSIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	873
Abdiyev Alimardon Chorshanbiyevich, Shamsiyeva Ruksora Nasirovna	
MAMLAKATIMIZ MAHALLALARIDA TADBIRKORLIK VA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI	876
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA RESURSLARIDAN FOYDALANISHNI MODELLASHTIRISH	880
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
BARQAROR SANOAT VA ESG INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	884
Turg'unov Jasurbek Alimardon o'g'li	
OT TRADITIONNOGO POLIVA K TOCHNOMU OROSHENIU: SRABNITEL'NYI ANALIZ EFFEKTIVNOSTI ISPOL'ZOVANIYA VODY V KLOPKOVODSTVE BUHARSKOY OBLASTI	890
Rahimov Olim Xamitovich, Gulchexra Salimovna Narzullaeva	
DIGITAL TECHNOLOGIES AS A KEY DRIVER OF SOCIO-ECONOMIC PROGRESS: A QUANTITATIVE ANALYSIS OF IMPACT TRANSMISSION MECHANISMS	898
Bozorova Irina Jumanazarovna	
RAQOBQTBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MEHMONXONA INNOVATSIYALARINING STRATEGIK AHAMIYATI	904
Usmanova Gulida Valiyevna	
KO'CHMAS MULK QIYMATINI OMMAVIY VAHOLASH UCHUN KOB-DUGLAS GIBRID MODELINI QO'LLASH	910
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
SANITARNO-ZASHITNAYA ZONA KAK INSTRUMENT OHRANI OKRUZHAJOUSHAY SREDDY PRI REALIZACII KRUPNOMASHTABNYYH ENERGETICHESKYYH PROEKTOV (NA PRIMERE SHERABADSKOY SOLNECHNOY FOTOELEKTRICHESKOY STANЦИИ V RESPUBLIKE UZBEKISTAN)	919
Omandavlatov Sirojiddin Sodikovich	
ZAHARLI CHIQUINDILARNING ATROF-MUHIT VA INSON SALOMATLIGIGA TA'SIRINI KOMPLEKS VAHOLASH	924
Ruziyeva Iroda Davutovna, Mavlonova Shaxnoza Rahmatovna	

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ТРАНСПОРТНЫЕ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ VANET ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ.....	930
<i>Лазарев Амир Пишембаевич, Шахобиддинов Алишер Шопатхиддинович</i>	
STRENGTHENING THE FINANCIAL RESOURCE BASE OF COMMERCIAL BANKS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION.....	938
<i>Dilnoza Xaitboyeva</i>	
SHAHAR INFRATUZILMASIDA NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR UCHUN TO'SIQSIZ MUHITNI TASHKIL ETISHDA XALQARO YONDASHUVLAR	941
<i>Karimova Laziza Jaxongir qizi</i>	
BANK RISKLARINI BOSHQARISHDA RISK-APPETIT TUSHUNCHASI VA UNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	946
<i>O'ktamova Nozima Narzulla qizi, Mirzaraximova Nurhayot Bahrom qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA MILLIY TAOMLARNING TURISTLAR SAYOHAT MOTIVATSIYASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	950
<i>Turayev Ziyadulla Norsoatovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZM TURLARINI TRANSFORMATSIYALASH VA DIVERSIFIKATSIYALASH CHEGARALARINI TIZIMLI TAHLIL ASOSIDA ANIQLASH USLUBIYOTLARI	956
<i>Saidova Dilfuza Abdufattohovna</i>	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI HISOBLASHDA KUZATUV QAMROVI, MA'LUMOTLAR MANBALARI VA VAZNLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	964
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i>	
O'ZBEKISTONDA UY-JOY NARXLARI INDEKSINI HISOBLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING INTEGRALLASHGAN MODELII	969
<i>Tog'ayeva Dildora Akramovna</i>	
AUDIT ISHI SIFATINI BAHOLASHDA XALQARO STANDARTLARDAN FOYDALANISH	976
<i>Qo'shmatov Otaxon Qurbonaliyevich</i>	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЭЛЕКТРОМОБИЛЕЙ И ЗАРЯДНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	981
<i>Абдурашидов Искандарбек Журъат угли, Ибрахимов Каримжон Исмаилович, Таджикибаев Абдунаби Абдурахмонович, Абдурашидов Сардор Журъат угли</i>	
STUDY OF THE HYDROLYTIC ACTIVITY OF CELLULASE ENZYME PREPARATIONS ON COTTON FIBER.....	990
<i>Nazarov Kamoljon, Valixodjayeva Ziyoda, Soatov Askarali</i>	
KATTA MA'LUMOTLAR (BIG DATA) VA ULARNING AXBOROT TIZIMLARIDAGI QO'LLANILISHI.....	994
<i>Abdullayev Jahongir Shuxrat o'g'li</i>	
AGRAR SOHADA MOLIALASHTIRISH TIZIMIDA XUSUSIY INVESTITSIYALAR VA KREDIT O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING AHAMIYATI.....	998
<i>S. J. Yangiboev</i>	
THE ROLE OF SUPERPLASTICIZERS IN REDUCING WATER DEMAND AND ELIMINATING EXTERNAL CURING IN CONCRETE.....	1005
<i>Shakirov Tuygunjon Turgunovich, Umarov Khotamjon Atamjonovich</i>	
ВНЕДРЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	1010
<i>Айтымбетов Султанбек Дуйсенбаевич</i>	
DOLOTA DETALIGA QO'SHIMCHA ISHLOV BERIB RESURSINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1016
<i>Qosimov Karimjon, Qodirov Nazirjon Ulug'bekovich, Yusupov Asrorbek Rafiqjon o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASINI TA'MINLASHDA RAQAMLI INFRATUZILMANING ROLI.....	1019
<i>Eshpo'latova Hilola Bozorboy qizi</i>	

MICROSOFT ACCESS ASOSIDAGI QAROR QABUL QILISH TIZIMI ORQALI LABORATORIYALARDA “ISO 9001:2015” VA “ISO/IEC 17025:2017” STANDARTLARINI JORIY ETILISH DARAJASINI BAHOLASH	1025
Mamajonov Abduvohid Abduraxmonovich, Abdujabborov Obidjon Oribjon o'g'li	
AGROSANOAT MAJMUASIDA INNOVATSION RIVOJLANISH: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YO'NALISHLAR	1032
Aksakalov Ravshanjon Dolimjonovich	
ENTROPIYA ASOSIDA MA'LUMOTLARNI SIQISH ALGORITMLARINI TAHLIL QILISH	1038
Jovliyeva Dilnoz Mustofa qizi	
SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA RAQOBAT RAZVEDKASINING KONSEPTUAL MODELI	1043
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
YENGIL AVTOMOBIL UCHUN YONILG'I SARFINI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN ECO-HARAKAT REJIMLARINI NAZARIY ASOSLASH USLUBI	1048
Fattohjonov Bekzod Rasuljon o'g'li, Ro'zimov Sanjarbek Komilovich, Ravshanbekov JaxongirAlisher o'g'li, Muxitdinov Akmal Anvarovich	
AQSHNING ILG'OR TAJRIBASI ASOSIDA IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1058
Rajapov Shuxrat Zaripbayevich	
IJTIMOY HIMOYA KATEGORIYASINING TRANSFORMATSON RIVOJLANISHI	1067
M.Sh.Raximova	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISH VA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY HAMDA AMALIY ASOSLARI.....	1072
Ibayev Xo'jabek, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
IPAK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH JARAYONINING TEXNOLOGIK VA SIFAT KO'RSATKICHLARI	1077
Mahmudov Umidjon Bahodir o'g'li , Turdialiyeu Umid Muxtaraliyevich, Sulaymonov Sharifjon Abdumanabovich	
QORAQALPOG'ISTONDA RAQAMLI TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA INNOVATSION FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH.....	1085
Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH ORQALI HUDUDLARNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	1089
Ibragimova Ma'mura Muxiddinovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNING AHAMIYATI.....	1094
Abduraimov Dilshod Muratkulovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ КАРАКАЛПАКСТАНА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ	1098
Оспанова Феруза Базарбаевна	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	1103
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
INVESTITSIYA DASTURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MENEJMENT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARI.....	1107
Axmedova Dilnoza Muzaffarovna	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА РЫНОК ТРУДА В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ, ТЕНДЕНЦИИ И СТРАТЕГИИ АДАПТАЦИИ	1112
Хусаинов Р.Р., Кариева Л.С., Загидулина К.Р.	
KONUSSIMON SHAKLDAGI TIBBIY ENDOPROTEZLAR UCHUN TAYYOR SHAKLGA YAQIN ZAGOTOVKALAR OLIISHNING RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYASI	1121
Umarova Maxmuda Abdugafarovna, Karabayeva Lola Xasanovna	

KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIYAVIY HISOBOTNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	1125
Mahmudova Nargiza Davlat qizi	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ	1129
Даниярова Улбосин Куатбаевна	
ASSESSING THE IMPACT OF DIGITAL ECONOMY TECHNOLOGIES ON REGIONAL PRODUCTION, SERVICE SECTOR DEVELOPMENT, AND EMPLOYMENT	1135
Kurbonova Malika Akhmad kizi	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВТОРОМУ	1140
Ходжаева Хадия Сулейманова	
IMPROVING INTEREST RATE RISK MANAGEMENT PRACTICES IN COMMERCIAL BANKS AND ITS PRIORITIES	1146
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA GIPSOKARTON KARKAS DEVORLARINING USTUNLIGI	1151
Mirzaxonova Mexribon Marat qizi, Raxmonova Mahliyoxon Avazjon qizi, Baratova Mushtariybegim O'tkir qizi	
O'ZBEKISTON IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA ENERGIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNI PROGNOZLASHDA ARIMA MODELIDAN FOYDALANISH.....	1159
Kuralbayev Jo'rabek Aybekovich	
IPO ORQALI KAPITAL JALB QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASI	1163
Mamatmurodov Alisher Saparboyevich	
ВОЗДЕЙСТВИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА РАЗВИТИЕ БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ	1172
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
YANGI TITIB-TA'MINLAGICH TA'SIRIDA PAXTANI TITILISH JARAYONINING NAZARIY TAHLIL NATIJALARI	1178
Qurbanbaev Elyor Baxtiyarovich, Sobirov Doniyor Xolmurodovich	
TIJORAT BANKLARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALARI.....	1183
Uralov Shavkat Makhramovich	
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	1188
Tuychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
AGROTADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA EKSPORT LOGISTIKASI VA TA'MINOT ZANJIRINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	1193
No'monov Otabek O'rmonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARI KORXONALARIDA INQIROZ SHAKLLANISHIGA MAKROIQTISODIY VA TARMOQ OMILLARINING TA'SIRI.....	1198
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
5LP LINTERIDAGI CHIGIT ARALASHTIRGICHNI MODERNIZATSIYA QILISH BO'YICHA BAJARILGAN ISHLARNING TAHLILI VA TADQIQOT YO'NALISHLARINI BELGILASH	1204
Nazirov Raxmatjon Rasulovich, Karimov Maxmud Raxmatovich, Abduqahorov No'monbek Oybek o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA BUG'DOY YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNING MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI	1209
Azamqulov Nurbek Ulug'bek o'g'li	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARAJATLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	1215
Fayziyev Rabim Alikulovich, Tohirova Zarifa Shuhrat qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1221
Ajibayeva Raiiya Maxsutovna	

CHAKANA SAVDO TARMOG'INING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	1225
G'aybullayev Sarvar O'ktam o'g'li	
MEHNAT BOZORI STRUKTURASI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	1232
Soatmo'minova Zarnigor Olimjon qizi	
KORXONALAR AUDITIDA BLOKCHEYN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	1237
Tuyinov Botir Ismatovich	
THE ROLE OF NATIONAL MENTALITY AND VALUES IN INSTITUTIONAL TRANSFORMATION PROCESSES.....	1243
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ HR-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПЛАТФОРМ: ВЫЗОВЫ И РЕШЕНИЯ.....	1250
Амирджанова Ситора Сунатовна, Шаюсупова Наргиза Тургуновна, Исомухаммедов Исроил Исомухаммадович, Урозбоев Хайрулла Муродбойевич, Маматкулов Хумоюн Бобирович	
HUDUDLARNING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGINI OSHIRISH VA MAHALLIY BOSHQARUV VAKOLATLARINI KENGAYTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY SAMARADORLIGI: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL	1255
Sharipov Abror Komilovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM VA MEHMONXONA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION SIYOSAT	1260
Shokirov Firdavsbek Ulug'bekovich	
HUDUDIY RIVOJLANISHNI BAHOLASH METODOLOGIYASINING ILMIY MUAMMOLARI	1265
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
TRANSPORT TIZIMIDA YO'LOVCHI TASHISHNI TASHKIL ETISHNING ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	1271
Sevara Aytieva Allaberdievna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA LIKVIDLIKNI QOPLASH ME'YORI (LCR) DINAMIKASI VA LIKVIDLIK BOSHQARUVI SAMARADORLIGI	1279
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA LIKVIDLIKNI QOPLASH ME'YORI (LCR) DINAMIKASI VA LIKVIDLIK BOSHQARUVI SAMARADORLIGI

Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: sulaymanovsamandarboy@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi hamda likvidlikni boshqarish samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqotda LCR ko'rsatkichining yillar davomida o'zgarishi, uning yuqori likvidli aktivlar ulushi, sof pul chiqimlari va prudensial minimum bilan o'zaro bog'liqligi o'rganildi. Tahlil natijalari LCR darajasining me'yoriy talabdan yuqori shakllanganini va bu holat bank tizimining qisqa muddatli likvidlik zarbalariga nisbatan yetarli darajada chidamli ekanini ko'rsatishini tasdiqladi. Shu bilan birga, likvidlik va rentabellik o'rtasidagi muvozanatni saqlash, likvid aktivlar tarkibini optimallashtirish hamda stress-test amaliyotini yanada takomillashtirish zarurligi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: likvidlikni qoplash me'yori, LCR, likvidlikni boshqarish, yuqori likvidli aktivlar, prudensial me'yor, stress-test, bank tizimi, moliyaviy barqarorlik.

Abstract. This article analyzes the dynamics of the Liquidity Coverage Ratio (LCR) and the efficiency of liquidity management in the banking system of Uzbekistan. The study examines the evolution of the LCR over time and its relationship with high-quality liquid assets, net cash outflows, and the prudential minimum requirement. The findings indicate that the LCR consistently remained above the regulatory threshold, suggesting that the banking system maintained adequate resilience to short-term liquidity shocks. At the same time, the study emphasizes the importance of maintaining a balance between liquidity and profitability, optimizing the structure of liquid assets, and further enhancing stress-testing practices and prudential liquidity management mechanisms to strengthen overall financial stability.

Keywords: Liquidity Coverage Ratio, LCR, liquidity management, high-quality liquid assets, prudential standard, stress testing, banking system, financial stability.

Аннотация. В данной статье проанализированы динамика коэффициента покрытия ликвидности (LCR) и эффективность управления ликвидностью в банковской системе Узбекистана. В исследовании рассмотрены изменения показателя LCR по годам, а также его взаимосвязь с объемом высоколиквидных активов, чистым оттоком денежных средств и пруденциальным минимумом. Результаты анализа показали, что уровень LCR стабильно формировался выше нормативного требования, что свидетельствует о достаточной устойчивости банковской системы к краткосрочным шокам ликвидности. Вместе с тем обоснована необходимость поддержания баланса между ликвидностью и рентабельностью, оптимизации структуры ликвидных активов, а также дальнейшего развития практики стресс-тестирования и совершенствования механизмов пруденциального регулирования.

Ключевые слова: коэффициент покрытия ликвидности, LCR, управление ликвидностью, высоколиквидные активы, пруденциальный норматив, стресс-тестирование, банковская система, финансовая устойчивость.

KIRISH

Tijorat banklari mamlakat moliya tizimining asosiy bo'g'ini sifatida iqtisodiyotda mablag'larni qayta taqsimlash, to'lovlar uzluksizligini ta'minlash va moliyaviy vositachilikni amalga oshirishda muhim o'rin egallaydi. Bank tizimining barqaror faoliyati ko'p jihatdan uning likvidlik holatiga bog'liq bo'lib, aynan likvidlik darajasi bankning qisqa muddatli majburiyatlarni o'z vaqtida va ortiqcha yo'qotishlarsiz bajarish imkoniyatini belgilaydi. Shu sababli zamonaviy bank amaliyotida likvidlikni boshqarish oddiy operatsion vazifa emas, balki moliyaviy barqarorlikni ta'minlovchi strategik yo'nalish sifatida qaraladi.

Bugungi kunda global bank amaliyotida likvidlik risklarini baholash va nazorat qilishda Basel III standartlari doirasida joriy etilgan likvidlikni qoplash me'yori (LCR) alohida ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur ko'rsatkich bankning yuqori likvidli aktivlari hajmi 30 kunlik stress sharoitidagi sof pul chiqimlarini qoplashga qanchalik yetarli ekanini baholash imkonini beradi. Shu jihatdan LCR bankning qisqa muddatli likvidlikka chidamliligini aniqlovchi muhim prudensial indikator hisoblanadi. Uning dinamikasi bank tizimidagi likvidlik holati, aktiv va passivlarni boshqarish sifati hamda ehtimoliy stress vaziyatlariga tayyorgarlik darajasini aks ettiradi.

O'zbekiston bank tizimida ham so'nggi yillarda likvidlikni boshqarish masalasiga e'tibor sezilarli darajada kuchaymoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 12-maydagi PF-5992-sonli "2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida banklar faoliyatida moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash, risklarni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish hamda xalqaro standartlarga mos prudensial yondashuvlarni keng qo'llash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Mazkur vazifalar bank tizimida likvidlik ko'rsatkichlarini, xususan, LCR dinamikasini chuqur o'rganish zaruratini yanada kuchaytiradi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, bank tizimida likvidlik yetariligi ko'pincha faqat joriy pul mablag'lari yoki balansdagi yuqori likvid aktivlar hajmi orqali baholanadi. Holbuki, zamonaviy yondashuvda likvidlik bankning stress holatlarida majburiyatlarni qoplash qobiliyati, resurs bazasining barqarorligi, pul oqimlarining muvozanati va boshqaruv qarorlarining tezkorligi bilan uzviy bog'liqdir. Aynan LCR ko'rsatkichi ushbu omillarni qisqa muddatli istiqbolda jamlab ifodalovchi indikator bo'lib, bank likvidligini boshqarish samaradorligini baholashda muhim vosita hisoblanadi. Shu bois LCR dinamikasini tahlil qilish nafaqat me'yoriy talablar bajarilishini, balki banklarning real likvidlik boshqaruvi sifati va barqarorlik salohiyatini ham ochib beradi.

Ushbu mavzuning yana bir muhim jihati shundan iboratki, LCR ko'rsatkichi doimiy ravishda bir xil darajada shakllanmaydi. U banklar balansidagi tarkibiy o'zgarishlar, depozit bazasining holati, yuqori likvidli aktivlar ulushi, kreditlash sur'atlari hamda tashqi iqtisodiy sharoitlar ta'sirida o'zgarib boradi. Ayrim davrlarda LCRning yuqori bo'lishi ehtiyotkor likvidlik siyosatini anglatishi mumkin, boshqa holatlarda esa resurslardan foydalanish samaradorligi va daromadlilik bilan bog'liq jihatlarni yuzaga chiqaradi. Aksincha, LCRning pasayishi banklarning likvidlik bosimiga nisbatan sezgirligi ortayotganini va qisqa muddatli majburiyatlarni bajarish imkoniyatlari qisqarishi ehtimolini anglatadi. Demak, ushbu ko'rsatkichni statik emas, balki dinamik tahlil asosida o'rganish maqsadga muvofiqdir.

Bugungi sharoitda O'zbekiston bank tizimi raqamli transformatsiya, bozordagi raqobatning kuchayishi, resurslar qiymatining o'zgarishi hamda mijozlar xatti-harakatlarining tezkor almashuvi kabi omillar ta'sirida rivojlanmoqda. Bunday sharoitda tijorat banklari uchun likvidlikni samarali boshqarish faqat prudensial normativlarga rioya qilish bilan cheklanmaydi, balki aktiv va passivlarni muvofiqlashtirish, likvid aktivlar tarkibini optimallashtirish, pul oqimlarini to'g'ri prognozlash hamda stress holatlariga tayyor turishni ham talab qiladi. Shu sababli LCR dinamikasi orqali likvidlik boshqaruvi samaradorligini tahlil qilish bank amaliyoti uchun muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Mazkur tadqiqotning maqsadi O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasini o'rganish, uning o'zgarish tendensiyalarini aniqlash hamda ushbu ko'rsatkich asosida likvidlikni boshqarish samaradorligini baholashdan iborat. Tadqiqot doirasida LCRning bank tizimidagi ahamiyati, unga ta'sir etuvchi asosiy omillar, yuqori likvidli aktivlar va sof pul chiqimlari o'rtasidagi nisbat hamda banklarning qisqa muddatli barqarorlik darajasi tahlil qilinadi. Shuningdek, bank tizimida likvidlikni boshqarishni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Umuman olganda, ushbu mavzu O'zbekiston bank tizimida likvidlikni boshqarish samaradorligini xalqaro prudensial mezonlar asosida baholash, LCR ko'rsatkichining dinamik o'zgarishini aniqlash va banklarning qisqa muddatli moliyaviy barqarorligini mustahkamlash yo'llarini asoslash imkonini beradi. Shu jihatdan mazkur tadqiqot natijalari bank tizimida likvidlik risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish, prudensial nazorat samaradorligini oshirish hamda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Iqtisodiy adabiyotlarda likvidlikni qoplash me'yori (LCR) bankning qisqa muddatli likvidlikka chidamliligini baholovchi asosiy prudensial ko'rsatkichlardan biri sifatida talqin qilinadi. Ushbu ko'rsatkich, avvalo, bankning 30 kunlik stress sharoitida sof pul chiqimlarini yuqori sifatli likvid aktivlar hisobidan qoplash imkoniyatini aniqlashga xizmat qiladi. Shu bois LCR nafaqat nazorat normativi, balki bank likvidligini boshqarish sifati, resurs bazasi barqarorligi va favqulodda holatlarga tayyorgarlik darajasini ifodalovchi muhim indikator sifatida o'rganiladi [15].

Basel qo'mitasi LCR tushunchasining asosiy metodologik bazasini shakllantirgan institutsional manba hisoblanadi. Qo'mita tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvga ko'ra, bank likvidligi faqat balansdagi naqd mablag'lar bilan emas, balki yuqori sifatli likvid aktivlar zaxirasi hamda 30 kunlik stress sharoitidagi sof pul

chiqimlari bilan baholanishi lozim. Shu ma'noda Basel qo'mitasi LCRni bank tizimida qisqa muddatli barqarorlikni ta'minlovchi asosiy prudensial me'yor sifatida asoslab bergan [15].

A. W. Hartlage Basel III likvidlikni qoplash me'yori va moliyaviy barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan mualliflardan biri hisoblanadi. Uning tadqiqoti bevosita LCRning mazmuni, prudensial ahamiyati va bank tizimi barqarorligiga ta'sirini yoritishga qaratilgani bilan ajralib turadi [2]. Shu jihatdan Hartlage LCRni zamonaviy likvidlik nazoratining markaziy vositalaridan biri sifatida ko'rib chiqadi.

G. A. Giordana va I. Schumacher bank likvidlik riski va monetar siyosat bilan bog'liq holda Basel III likvidlik standartlarining ta'sirini empirik jihatdan o'rgangan. Ularning tadqiqoti LCR va unga yaqin prudensial ko'rsatkichlarning banklar xatti-harakatiga hamda likvidlik siyosatiga qanday ta'sir qilishini ochib berishga qaratilgani bilan muhimdir [3]. Mazkur yondashuv LCRni amaliy bank boshqaruvi bilan bog'lab tushuntirish imkonini beradi.

T. Mashamba Basel III likvidlik regulyatsiyasining banklar foydaliligiga ta'sirini o'rgangan. Uning yondashuvi LCR va boshqa likvidlik talablari banklarning xavfsizligini oshirishi bilan birga, ayrim hollarda daromadlilikka bosim o'tkazishi mumkinligini ko'rsatadi [4]. Bu holat LCRni baholashda likvidlik va rentabellik o'rtasidagi muvozanat masalasini ham hisobga olish zarurligini bildiradi.

O. Golubeva, M. Duljic va R. Keminen Basel III joriy etilgandan keyin Yevropa banklarida likvidlik riski va foydallik o'rtasidagi bog'liqlikni empirik tahlil qilgan. Ularning tadqiqoti LCR kabi prudensial likvidlik yondashuvlari bank faoliyatining moliyaviy natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatadi [5]. Shu jihatdan bu ish LCRni faqat xavfsizlik ko'rsatkichi emas, balki bank samaradorligiga ta'sir qiluvchi omil sifatida baholashga yordam beradi.

R. Ruozzi va P. Ferrari banklarda likvidlik riskini boshqarishning iqtisodiy va tartibga soluvchi jihatlarini o'rgangan. Ularning qarashlarida likvidlik riskini boshqarish alohida operatsion funktsiya emas, balki bankning umumiy risk-menejment tizimi bilan uzviy bog'liq jarayon sifatida ko'riladi [6]. Bu yondashuv LCRni bankning kundalik likvidlik siyosati va strategik boshqaruvi bilan birga talqin qilishga asos yaratadi.

A. Roman va A. C. Sargu tijorat banklari likvidligiga bankka xos omillarning ta'sirini empirik jihatdan o'rgangan. Ularning tadqiqoti likvidlik ko'rsatkichlari, jumladan LCRga ta'sir qiluvchi ichki omillar - resurs bazasi, aktivlar tarkibi va boshqaruv sifati - muhim ekanini anglatadi [7]. Shu sababli LCR dinamikasini bankning umumiy moliyaviy tuzilmasidan ajratib o'rganish to'liq natija bermaydi.

N. Konovalova va J. Zarembo tijorat banklarida nomutanosib likvidlik riskini boshqarish masalasini o'rgangan. Ularning ishlari likvidlik riskini faqat me'yoriy ko'rsatkich bilan emas, balki aktiv va passivlarning tarkibiy muvozanati, resurslar barqarorligi va boshqaruv sifatiga bog'liq holda tushuntirishga yordam beradi [8]. Bu yondashuv LCR dinamikasini tahlil qilishda ham muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

R.K.Sharma va hammualliflar bank tizimida likvidlikni boshqarish muammolarini empirik asosda tahlil qilgan. Ularning tadqiqotida likvidlikni boshqarish zamonaviy bank tizimida alohida strategik masala sifatida baholanadi [9]. Bu yondashuv LCRni shunchaki normativ emas, balki likvidlik boshqaruvi samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkich sifatida talqin qilishga yaqin turadi.

Mahalliy iqtisodchi olimlar O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi va likvidlik boshqaruvi samaradorligini quyidagicha tadqiqotlar olib borgan.

A.A. Omonov va hammualliflar O'zbekiston tijorat banklarida likvidlik yaratishga ta'sir qiluvchi omillarni empirik jihatdan yoritgan [10]. Ushbu yondashuv bank tizimida likvidlikni faqat me'yoriy ko'rsatkich bilan emas, balki bank faoliyatiga ta'sir qiluvchi ichki va tashqi omillar bilan bog'liq holda tushuntirishga yordam beradi.

S.U.Raimberdiyev tijorat banklari likvidligini ta'minlashda pul-kredit siyosatini takomillashtirish yo'llarini ko'rib chiqqan [11]. Uning qarashlari O'zbekiston bank amaliyotida likvidlikni boshqarish prudensial me'yorlar bilan bir qatorda makroiqtisodiy va monetar omillar bilan ham chambarchas bog'liq ekanini anglatadi.

B. Berdiyarov O'zbekiston bank amaliyotida tijorat banklari likvidligi va to'lovga qobiliyatligini ta'minlashda xorijiy tajribadan foydalanish imkoniyatlarini tahlil qilgan [12]. Ushbu yondashuv xalqaro likvidlik standartlarini, jumladan LCRga oid zamonaviy prudensial yondashuvlarni mahalliy bank amaliyotiga moslashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Markaziy bank kuzatuvlarida bank aktivlari hajmining barqaror o'sishi, likvid aktivlar ulushining kengayishi, Markaziy bankdagi mablag'lar va qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar hajmining ortishi likvidlikni boshqarish mexanizmlarining takomillashayotganini ko'rsatishi qayd etilgan [13]. Ayniqsa, LCR va NSFR ko'rsatkichlarini barqaror ushlab turish imkoniyati likvid aktivlar zaxirasi va resurs bazasi mustahkamligi bilan izohlanadi.

Likvidlikning yuqori darajada saqlanishi har doim ham mutlaq ijobiy holat emas [4]. Likvid aktivlarning haddan tashqari katta ulushi ayrim hollarda bank daromadlilikiga bosim o'tkazishi mumkin [5]. Shu sababli likvidlik va rentabellik o'rtasidagi muvozanatni saqlash zarurligi LCR ko'rsatkichini tahlil qilishda ham muhim ahamiyat kasb etadi [4].

Fikrimizcha, mavjud xalqaro tadqiqotlar va mahalliy sharoit shuni ko'rsatadiki, LCR bank likvidligini baholashda faqat nazorat ko'rsatkichi emas, balki likvidlik boshqaruvi samaradorligini ifodalovchi muhim

analitik vositadir. Uning dinamikasini tahlil qilish orqali bank tizimidagi yuqori likvid aktivlar buferi, qisqa muddatli stressga chidamlilik darajasi, resurs bazasining barqarorligi va boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash mumkin. Shu sababli O'zbekiston bank tizimida LCR dinamikasi va likvidlik boshqaruvi samaradorligini o'rganish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi hamda likvidlikni boshqarish samaradorligini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda asosan dinamik tahlil, grafik tahlil va tavsifiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida bank tizimida LCR ko'rsatkichining yillar davomida o'zgarishi kuzatilib, ushbu o'zgarishlarning banklar likvidligini boshqarish holati bilan bog'liqligi mantiqiy va izchil tarzda yoritildi.

Tadqiqotning nazariy asosini bank likvidligi, likvidlik riski, prudensial tartibga solish, Basel III standartlari hamda yuqori likvidli aktivlar va sof pul chiqimlari nisbatiga oid ilmiy qarashlar tashkil etadi. Ushbu yondashuvlar asosida likvidlik faqat bank balansida mavjud naqd mablag'lar hajmi orqali emas, balki bankning qisqa muddatli stress holatida majburiyatlarini bajarish qobiliyati, yuqori sifatli likvid aktivlar zaxirasi va kutilayotgan sof pul chiqimlarini qoplash imkoniyati bilan bog'liq holda talqin qilindi. Shu sababli LCR ko'rsatkichi statik prudensial me'yor sifatida emas, balki vaqt davomida shakllanib boruvchi dinamik likvidlik indikatori sifatida ko'rib chiqildi.

Empirik tahlilda O'zbekiston bank tizimiga oid ochiq statistik ma'lumotlar, tijorat banklarining moliyaviy hisobotlari, Markaziy bankning rasmiy ko'rsatkichlari hamda prudensial me'yorlarga oid ochiq manbalardan foydalanildi. Asosiy e'tibor LCR ko'rsatkichining yillar kesimidagi o'zgarishiga qaratildi. Ushbu ko'rsatkichdagi o'sish yoki pasayish holatlari kuzatilib, ularning bank likvidligini boshqarish samaradorligiga ta'siri yuqori likvidli aktivlar hajmi, sof pul chiqimlari dinamikasi va qisqa muddatli barqarorlik bilan bog'liq holda izohlandi.

Tadqiqotda asosiy usul sifatida dinamik tahlil usuli qo'llanildi. Ushbu usul yordamida LCRning turli yillardagi o'zgarish tendensiyasi tahlil qilinib, uning vaqt o'tishi bilan bank tizimida likvidlikni boshqarish holatini qanday aks ettirishi yoritildi. Mazkur yondashuv LCR ko'rsatkichining faqat ma'lum bir davrdagi holatini emas, balki uning shakllanish sur'ati, o'zgarish yo'nalishi va ayrim davrlardagi tebranishlarini aniqlash imkonini berdi.

Shuningdek, tadqiqotda grafik tahlil usulidan foydalanildi. LCRning yillar kesimidagi dinamikasi grafik ko'rinishda aks ettirilib, u orqali ko'rsatkichning umumiy yo'nalishi, o'zgarish sur'ati hamda ayrim davrlardagi sezilarli siljishlar ko'rsatildi. Grafik tahlil LCR dinamikasini vizual tarzda namoyish etish, bank tizimidagi likvidlik boshqaruvi holatini aniqroq tasvirlash hamda prudensial me'yorlarga yaqinlashish yoki ulardan og'ish holatlarini yaqqol ifodalash imkonini berdi.

Tadqiqotda tavsifiy tahlil usuli ham qo'llanildi. Ushbu yondashuv asosida LCR ko'rsatkichining o'zgarishi bank tizimida likvidlikni boshqarish sifati, yuqori likvidli aktivlar bilan ta'minlanganlik darajasi, qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash imkoniyati va stress holatlariga tayyorgarlik bilan bog'liq holda nazariy hamda amaliy jihatdan izohlandi. Bunda statistik bog'liqlikni murakkab matematik modellashtirishdan ko'ra, iqtisodiy mantiq, rasmiy ko'rsatkichlar va yillar kesimidagi kuzatuvlarga asoslangan izohlash usuli tanlandi.

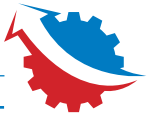
Shuningdek, tadqiqot davomida LCR ko'rsatkichining prudensial minimumga nisbatan holati ham e'tiborga olindi. Bu esa bank tizimida likvidlikni boshqarish samaradorligini baholashda nafaqat ko'rsatkichning mutlaq qiymatini, balki uning me'yoriy talablar bilan qanchalik mos kelishini aniqlash imkonini berdi. Shu asosda LCRning yuqori yoki past darajada shakllanishi bank tizimidagi likvidlik buferlari, resurs bazasi barqarorligi va likvidlik siyosatining ehtiyotkorlik darajasi bilan bog'liq holda talqin qilindi.

Umuman olganda, qo'llanilgan metodologiya O'zbekiston bank tizimida LCR ko'rsatkichining yillar davomida o'zgarishini, uning likvidlikni boshqarish samaradorligi bilan bog'liqligini hamda bank tizimining qisqa muddatli moliyaviy barqarorligini aks ettiruvchi ahamiyatini sodda, aniq va mavzuga mos tarzda ochib berishga xizmat qiladi. Mazkur metodologiya asosida olib borilgan tahlil LCR dinamikasini bank tizimida likvidlik boshqaruvi samaradorligini baholovchi muhim ko'rsatkich sifatida talqin qilish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi banklarning qisqa muddatli moliyaviy barqarorligi hamda likvidlikni boshqarish samaradorligini baholashda muhim analitik ko'rsatkich hisoblanadi. LCRning mazmuni banklarning 30 kunlik stress davrida kutilayotgan sof pul chiqimlarini yuqori sifatli likvid aktivlar hisobidan qoplash qobiliyatini ifodalaydi. Shu bois mazkur ko'rsatkichning yillar davomida qanday shakllangani bank tizimida likvidlik buferlari holati, resurs bazasi mustahkamligi va prudensial boshqaruv samaradorligini aniqlashda alohida ahamiyat kasb etadi.

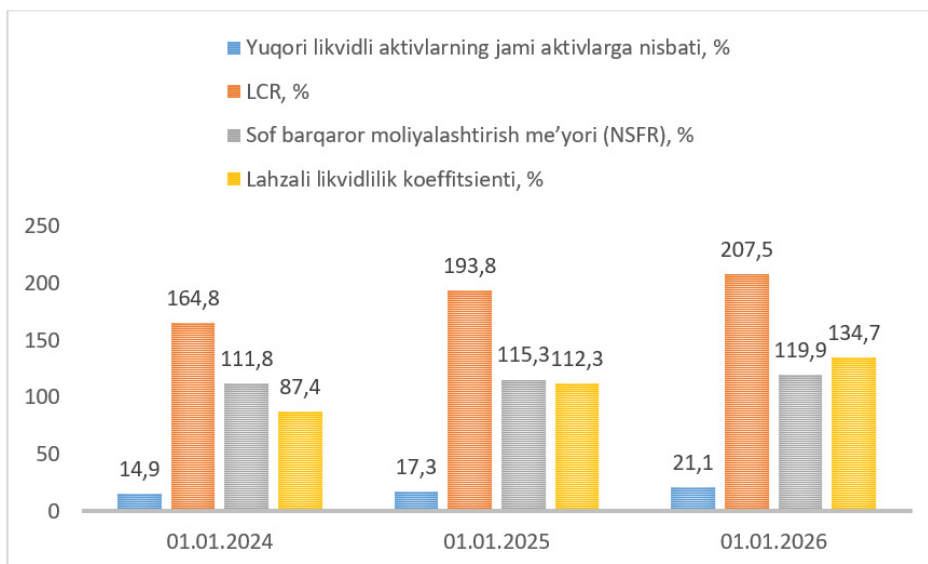
Mazkur tadqiqot doirasida asosiy e'tibor O'zbekiston bank tizimida LCR ko'rsatkichining vaqt davomida qanday o'zgarganini va ushbu o'zgarishlarning likvidlikni boshqarish holati bilan qanday bog'liqligini ochib

berishga qaratildi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, likvidlikni qoplash me'yori butun kuzatuv davri mobaynida belgilangan 100 foizlik minimal talabdan sezilarli darajada yuqori shakllangan. Bu holat bank tizimida qisqa muddatli stress holatlariga qarshi yetarli hajmda likvid aktivlar zaxirasi mavjudligini, ya'ni likvidlik boshqaruvi prudensial nuqtai nazardan barqaror yo'nalishda olib borilganini ko'rsatadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, LCR dinamikasi barcha yillarda bir xil sur'atda kechmagan. Ayrim davrlarda ko'rsatkichning oshishi bank tizimida yuqori sifatli likvid aktivlar zaxirasining kengayganini va ehtiyotkorlikka asoslangan likvidlik siyosati kuchayganini anglatadi. Boshqa davrlarda esa LCRning nisbatan pasayishi likvid resurslardan foydalanish faollashgani, aktivlar tarkibidagi o'zgarishlar yoki sof pul chiqimlari bosimining ortgani bilan izohlanishi mumkin. Shu bilan birga, muhim jihat shundaki, ushbu tebranihlarga qaramay, ko'rsatkich prudensial minimumdan yuqori darajada saqlanib qolgan. Bu esa bank tizimida likvidlik boshqaruvi mexanizmlari yetarlicha shakllanganini bildiradi.

Amaliy natijalar shuni ko'rsatadiki, LCRni faqat normativ talab bajarilgan yoki bajarilmagan ko'rsatkich sifatida baholash yetarli emas. Uni yuqori likvidli aktivlar hajmi, ularning jami aktivlardagi ulushi, depozit bazasi barqarorligi hamda stress holatlarida sof pul chiqimlarini qoplash salohiyati bilan birgalikda ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir. Chunki LCRning barqaror ravishda yuqori shakllanishi bank tizimida qisqa muddatli majburiyatlarni bajarish imkoniyatlari keng ekanini bildirsa, uning haddan tashqari yuqori darajada bo'lishi ayrim hollarda likvid aktivlarning ortiqcha jamlanishi va rentabellikka ma'lum darajada bosim o'tkazishi mumkin. Shu sababli LCR dinamikasini likvidlikni boshqarish samaradorligining muhim ifodasi sifatida izohlash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

1-rasm. O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi va likvidlik boshqaruvi samaradorligi(%,foizda) [14]

1-rasm tahlil natijalariga ko'ra, 2024–2026-yillar boshida bank tizimi likvidlik ko'rsatkichlarining barqaror ijobiy dinamikasini aks ettiradi. Tahlil natijalariga ko'ra, yuqori likvidli aktivlarning jami aktivlarga nisbati 2024-yil 1-yanvar holatidagi 14,9 foizdan 2025-yilda 17,3 foizga, 2026-yilga kelib esa 21,1 foizga yetgan. Ushbu o'sish banklar balansida tezkor realizatsiya qilinadigan aktivlar ulushi ortib borayotganini hamda likvidlik zaxiralari mustahkamlanayotganini ko'rsatadi. Mazkur holat banklarning qisqa muddatli majburiyatlarni bajarish imkoniyatini kengaytiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

1-rasmdagi muhim ko'rsatkichlardan biri bo'lgan likvidlikni qoplash me'yori (LCR) ham izchil o'sish tendensiyasini namoyon etgan. Jumladan, ushbu ko'rsatkich 2024-yilda 164,8 foizni, 2025-yilda 193,8 foizni va 2026-yilda 207,5 foizni tashkil etgan. LCR darajasining me'yoriy talablardan ancha yuqori shakllanishi bank tizimining qisqa muddatli likvidlik stresslariga nisbatan chidamliligi oshganini anglatadi. Bu holat, avvalo, yuqori sifatli likvid aktivlar hajmining kengayishi hamda pul oqimlarini boshqarish mexanizmlarining samaradorligi bilan izohlanadi.

Shu bilan birga, sof barqaror moliyalashtirish me'yori (NSFR) 2024-yildagi 111,8 foizdan 2025-yilda 115,3 foizga, 2026-yilda esa 119,9 foizga ko'tarilgan. Ushbu dinamika banklar faoliyatida uzoq muddatli moliyalashtirish manbalarining yetarlilik darajasi mustahkamlanib borayotganini anglatadi. NSFR ko'rsatkichining 100 foizdan yuqori darajada saqlanishi aktiv va majburiyatlar muddatlari o'rtasidagi muvozanat nisbatan barqaror ekanini hamda banklar resurs bazasining tarkibiy jihatdan yanada sifatli shakllanayotganini tasdiqlaydi.

Lahzali likvidlilik koeffitsiyenti ham tahlil qilinayotgan davrda sezilarli ravishda oshgan bo'lib, 2024-yildagi 87,4 foizdan 2025-yilda 112,3 foizga va 2026-yilda 134,7 foizga yetgan. Mazkur ko'rsatkichning o'sishi banklarning darhol bajarilishi lozim bo'lgan to'lov majburiyatlarini qoplash salohiyati kuchayganini ifodalaydi. Ayniqsa, 2024-yildan 2026-yilgacha bo'lgan davrda ushbu ko'rsatkichning sezilarli oshishi likvid mablag'lar va tez pulga aylanuvchi aktivlarni boshqarish amaliyoti samaradorligi ortganini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tahlil natijalari bank tizimida likvidlikni boshqarish ko'rsatkichlari bo'yicha ijobiy strukturaviy siljishlar yuz berayotganini ko'rsatadi. Yuqori likvidli aktivlar ulushining ortishi, LCR va NSFR kabi xalqaro prudensial me'yorlarning yaxshilanishi hamda lahzali likvidlilik koeffitsiyentining oshishi tijorat banklarida likvidlik riskini kamaytirish, to'lovga qobiliyatlilikni mustahkamlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Shundan kelib chiqib, tahlil etilgan davrda bank tizimida likvidlikni tartibga solish mexanizmlarining samaradorligi oshib borayotganini qayd etish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, olib borilgan tahlillar O'zbekiston bank tizimida LCR dinamikasi ijobiy xarakterga ega ekanini, ya'ni bank tizimi qisqa muddatli likvidlik zarbalariga nisbatan yetarli darajada himoyalanganini ko'rsatadi. LCRning barcha yillarda 100 foizlik prudensial minimumdan yuqori shakllangani banklarning sof pul chiqimlarini yuqori sifatli likvid aktivlar hisobidan qoplash salohiyati mavjudligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, LCRning ayrim davrlardagi pasayishi likvidlik siyosatini izchil takomillashtirib borish, likvid aktivlar tarkibini optimallashtirish, depozit bazasini yanada barqarorlashtirish va stress holatlariga nisbatan ehtiyotkorlik mexanizmlarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. Demak, O'zbekiston bank tizimida LCR dinamikasi likvidlik boshqaruvi samaradorligini baholashda muhim ko'rsatkichlardan biri sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari O'zbekiston bank tizimida likvidlikni qoplash me'yori (LCR) dinamikasi ijobiy yo'nalishda shakllanganini hamda bu holat tijorat banklarida qisqa muddatli likvidlikni boshqarish samaradorligi ortib borayotganini ko'rsatdi. Tahlil etilgan davrda LCR ko'rsatkichi barcha yillarda prudensial minimum — 100 foizlik talabdan yuqori darajada saqlanib qolgan bo'lib, bu banklarning 30 kunlik stress sharoitida sof pul chiqimlarini yuqori sifatli likvid aktivlar hisobidan qoplash salohiyati yetarli ekanini tasdiqlaydi. Mazkur holat bank tizimida likvidlik buferlari shakllanganini, qisqa muddatli moliyaviy barqarorlik mustahkamlanganini hamda prudensial boshqaruv mexanizmlarining amaliy jihatdan samarali ishlayotganini anglatadi.

Tahlil natijalari 2024–2026-yillarda yuqori likvidli aktivlarning jami aktivlarga nisbati 14,9 foizdan 21,1 foizgacha, LCR 164,8 foizdan 207,5 foizgacha, NSFR 111,8 foizdan 119,9 foizgacha hamda lahzali likvidlilik koeffitsiyenti 87,4 foizdan 134,7 foizgacha oshganini ko'rsatdi. Ushbu o'zgarishlar bank tizimida nafaqat qisqa muddatli likvidlik pozitsiyasi, balki resurs bazasining barqarorligi va aktiv-passivlar muvozanatini boshqarish sifati ham yaxshilanayotganini anglatadi. Demak, bank tizimida likvidlikni boshqarish faqat normativ talabga rioya qilish darajasida emas, balki moliyaviy barqarorlikni ta'minlovchi strategik boshqaruv vositasi sifatida rivojlanib bormoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari LCRning yuqori darajada saqlanishi har doim ham mutlaq ijobiy holat sifatida talqin qilinmasligini ko'rsatadi. Chunki likvid aktivlarning haddan tashqari ortib ketishi ayrim holatlarda daromadlilikka ma'lum darajada bosim o'tkazishi va resurslardan foydalanish samaradorligini cheklashi mumkin. Shu sababli banklarda likvidlik va rentabellik o'rtasidagi optimal muvozanatni ta'minlash, likvid aktivlar tarkibini oqilona shakllantirish hamda depozit bazasi barqarorligini oshirish dolzarb vazifa bo'lib qoladi. Shu jihatdan, LCR dinamikasi bank likvidligini boshqarish samaradorligini baholovchi markaziy analitik ko'rsatkich sifatida muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Tijorat banklarida LCR ko'rsatkichini kundalik va haftalik likvidlik monitoringi tizimiga chuqur integratsiya qilish maqsadga muvofiq. Bunda LCR faqat hisobot davri yakuniy ko'rsatkichi sifatida emas, balki operativ boshqaruv qarorlarini qabul qilishda foydalaniladigan asosiy indikator sifatida qo'llanishi zarur. Bu yondashuv pul oqimlaridagi qisqa muddatli nomutanosibliklarni oldindan aniqlash va tezkor choralar ko'rish imkonini oshiradi.

2. Banklarda yuqori likvidli aktivlar tarkibini optimallashtirish zarur. Chunki likvid aktivlar ulushining oshishi moliyaviy barqarorlikni kuchaytirsa-da, ularning ortiqcha jamlanishi ayrim holatlarda daromadlilikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli likvidlik va rentabellik o'rtasidagi muvozanatni saqlash asosida yuqori likvidli aktivlar portfelinin tarkibiy tuzilmasini takomillashtirish lozim.

3. Tijorat banklarining depozit bazasini yanada barqarorlashtirish va uzoq muddatli moliyalashtirish manbalari ulushini oshirish muhim ahamiyatga ega. Chunki NSFR ko'rsatkichining 100 foizdan yuqori shakllanishi resurs bazasi sifat jihatdan yaxshilanayotganini ko'rsatadi. Ushbu ijobiy tendensiyani davom ettirish uchun aholining muddatli omonatlarini rag'batlantirish, korporativ depozitlar tarkibini diversifikatsiya qilish hamda yirik depozitorlarga qaramlikni kamaytirish maqsadga muvofiqdir.

4. Banklarda stress-test amaliyotini yanada kuchaytirish, ayniqsa 30 kunlik pul chiqimlari ssenariylari bo'yicha muntazam modellashtirish tizimini takomillashtirish lozim. Bunda depozitlar oqimi, kutilmagan naqd pul chiqimlari, bozordagi foiz stavkalari o'zgarishi va tashqi shoklar ta'sirini oldindan baholash mexanizmlarini rivojlantirish banklarning likvidlik zarbalariga chidamliligini oshiradi.

5. Bank tizimida raqamli monitoring va erta ogohlantirish mexanizmlarini joriy etish maqsadga muvofiq. Xususan, likvidlik ko'rsatkichlari bo'yicha avtomatlashtirilgan dashboardlar, real vaqt rejimida pul oqimlari monitoringi hamda ALCO qarorlarini axborot bilan ta'minlaydigan analitik platformalarni rivojlantirish likvidlik riskini boshqarish samaradorligini yanada oshiradi. Mazkur taklif tadqiqotda ta'kidlangan raqamli transformatsiya va tezkor boshqaruv zaruratidan kelib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. www.lex.uz O'zbekiston Respublikasi Qonunchiligining rasmiy sayti ma'lumotlari
2. Hartlage, A. W. (2012). The Basel III liquidity coverage ratio and financial stability. *Michigan Law Review*.
3. Giordana, G. A., & Schumacher, I. (2013). Bank liquidity risk and monetary policy: Empirical evidence on the impact of Basel III liquidity standards. *International Review of Applied Economics*.
4. Mashamba, T. (2018). The effects of Basel III liquidity regulations on banks' profitability. *Journal of Governance & Regulation*.
5. Golubeva, O., Duljic, M., & Keminen, R. (2019). The impact of liquidity risk on bank profitability: Some empirical evidence from the European banks following the introduction of Basel III regulations. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 18(4), 455–485. <https://doi.org/10.24818/jamis.2019.04001>
6. Ruozi, R., & Ferrari, P. (2012). Liquidity risk management in banks: Economic and regulatory issues. Springer.
7. Roman, A., & Sargu, A. C. (2015). The impact of bank-specific factors on the commercial banks liquidity: Empirical evidence from CEE countries. *Procedia Economics and Finance*.
8. Konovalova, N., & Zarembo, J. (2015). Imbalanced liquidity risk management: Evidence from Latvian and Lithuanian commercial banks. *Copernican Journal of Finance & Accounting*.
9. Sharma, R. S. K., Bijoy, K., et al. (2022). Issues in liquidity management in banking system: An empirical evidence from Indian commercial banks. *Cogent Economics & Finance*.
10. Omonov, A. A., Muhammad, K., et al. (2023). Factors influencing liquidity creation among commercial banks in Uzbekistan: An empirical study.
11. Raimberdiev, S. S. U. (2022). Ways to ensure the liquidity of commercial banks through improving monetary policy.
12. Berdiyarov, B. (2021). Uzbekistan in banking practice: Opportunities to use foreign experience to ensure liquidity and solvency of commercial banks.
13. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. (n.d.). Prudential requirements for commercial banks and methodological guidelines on liquidity risk management. Tashkent: Official regulatory documents.
14. www.cbu.uz O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirildi.
15. Basel Committee on Banking Supervision. (2013). Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. Basel: Bank for International Settlements.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100